

PETAR LUBINA, BLAŽENOJ SVI NARAŠTAJI. IZABRANE MARIJANSKE MOLITVE SVIH VREMENA, SPLIT, 2015., 240 STR.

U izdanju Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja u Splitu objavljena je knjiga dugogodišnjeg urednika katoličkog mjesečnika *Marija* fra Petra Lubine, naslovljena *Blaženoj svi naraštaji*. Luksuzno izdanje u nizu Knjižnice "Marije" velikog je formata, a tiskano je na umjetničkom papiru na 240 stranica. Riječ je o jedinstvenu djelu u hrvatskoj vjerskoj publicistici, koje je autor, pabirčeći po višestoljetnomu molitvenom blagu, skupio kao birano cvijeće u divan buket, pravu antologiju. Antologija, zapravo, i ne znači drugo doli izabrano cvijeće sabrano u rukovet. Obujmom i sadržajem velika zbirka, podijeljena je u dva dijela: u uvodnom govori općenito o marijanskoj molitvi, a u drugom donosi izabrane marijanske molitve ilustrirane cjelostraničnim slikama Majke Gospodinove iz kista poznatih svjetskih majstora.

Iz predgovora doznajemo da se autor već dulje bavi marijanskim molitvama, istražuje ih i prevodi. Plodove svoga rada objavljuje u četirima zasebnim zbirkama. Prva, pod naslovom *Bogorodici Djevici* (2005.), sadrži pohvale Majci Isusovoj, nastale tijekom prvog tisućljeća kršćanstva. Druga, naslovljena *Majci Milosrđa* (2006.), donosi molitve nastale između dvaju crkvenih raskola. Treća je zbirka *Pomoćnici kršćana* (2008.), u kojoj su sabrane molitve novijeg doba, nastale između Tridentskog (1545.-1563.) i II. vatikanskog sabora (1962.-1965.). Četvrta zbirka, *Uzoru naše nade* (2009.), donosi marijanske molitve nastale u naše dane. Za najnoviju, raskošno uređenu knjigu *Blaženoj svi naraštaji*, odabire najljepše, najpoznatije i najraširenije marijanske molitve, prevodeći brojne od njih prvi put na hrvatski jezik.

U uvodnom dijelu antologije (str. 7-47) autor na 40 stranica piše općenito o marijanskim molitvama. To je svojevrsan povijesni presjek štovanja Blažene Djevice Marije. U njemu ocrtava društvene i vjerske prilike u kojima nastaju hvalbeni, prosni i ostali molitveni izrazi upravljani Majci Božjoj. Sve je to potrebno da bi se ispravno shvatio njihov sadržaj i poruka. U slijedu povijesnih događaja, name, i marijanska molitvena baština doživljava svoje uspone i padove te je usko navezana na bogoslovska strujanja i pučku pobožnost dotičnog vremena.

Posebnu pozornost autor posvećuje obrazlaganju teološke opravdanosti marijanske molitve, što je osobito važno za ekumensku osjetljivost među kršćanima različitih denominacija. Postavlja-

jući pitanje: moliti s Marijom ili moliti Mariju, teološki fundirano tvrdi da je kršćanska molitva prije svega upravljena Bogu u Isusu Kristu po Duhu Svetom. Prošnje za zagovor Majci Božjoj treba promatrati u sklopu otajstva općinstva svetih unutar kojega sveci i Blažena Djevica Marija mogu moliti i mole za Crkvu na putu.

U povijesnom hodu kroz marijansku molitvenu baštinu autor zahvaća sve do svetopisamskih korijena. Prikazujući nastanak i razvoj marijanskih molitava od ranokršćanskoga doba do naših dana, primjećuje da je marijanska molitva sastavni dio kršćanske molitve, jednako kao što je i štovanje Blažene Djevice Marije sastavni dio kršćanskog štovanja i duhovnosti. Ranokršćanska pohvala Mariji usredotočena je na otajstvo utjelovljenja pa veliča Roditeljicu Sina Božjega. U središtu srednjovjekovne marijanske prošnje otajstvo je otkupljenja, Kristova muka i smrt, događaji u kojima sudjeluje i Marija. Novovjeka marijanska hvala svetopisamski je nadahnuta i veliča službenicu Gospodnju, uzor vjernicu i prvu učenicu Kristovu, koja je znak pouzdane nade Božjem narodu na putu prema vječnoj domovini. Pritom autor otkriva da se u Majci Gospodinovoj sjedinjuju vjera i molitva, hvala i zahvalnost Bogu što je Mariju izabrao za Majku Otkupiteljju, časti se Duha Svetoga što je u njezinu križu uredio prebivalište Sinu Božjemu, sriču se hvalospjevi Sinu što se udostojao roditi od Djevice.

U drugom dijelu autor iz bogate molitvene baštine kršćanskih stoljeća izabire 127 najljepših, najpoznatijih i najraširenijih marijanskih molitava. Tijekom povijesti kršćani svih vremena, naroda i jezika, staleža i uzrasta obraćaju se Gospi izrazima hvale i divljenja, vapaja i prošnje da ih zagovara kod Boga, koji je izvor i počelo svakog dobra. Nastaju tako različiti marijanski molitveni obrasci, svojevrsni vijenci vjernih hvala i divljenja, pozdrava i veličanja. U svoju antologiju autor, među ostalim, uvrštava *Veliča, Pod tvoju obranu, Zdravomariju, Anđeo Gospodnji, Zdravo, zvijezdo mora, Slavna Majko Spasitelja, Spomeni se, Kraljice neba, Litanije ...* ali i molitve brojnih crkvenih otaca i bogoslovaca, velikana duha i uma te svetaca, kao Efrema Sirijskoga, Ćirila Jeruzalemskoga, Ambrozija Milanskoga, Ivana Damašćanskog, Ante Padovanskoga, Ivana Pavla II.... Te i ostale molitve za nj su ushiti ljudskoga uma i srca, svjedočanstvo stoljetne predaje i kršćanskog iskustva. Nadahnute su na evanđeoskim tekstovima, na vjerskoj predaji i kršćanskom životu, iskre su vjerničke duše koja Majci Gospodinovoj iskazuje svoje duševno i tjelesno stanje.

Uz molitvu je uvijek navedeno ime molitelja s osnovnim podacima o njegovu životu i djelovanju, što pruža uvid kad je i u kojim uvjetima nastao pojedini molitveni izraz.

Svoju antologiju autor obogaćuje ilustracijama klasičnih slika Majke Gospodinove. Izabire 60 Gospinih uprizorenja, mahom umjetničkih djela u svijetu veoma poznatih slikara. U njima je prikazan Marijin život: rođenje, odgoj, prikazanje u Hramu, zaruke s Josipom, navještenje, pohođenje, Isusovo rođenje, poklonstvo pastira i mudraca, prikazanje Isusovo u Hramu, bijeg u Egipat, nalazak Isusa među učiteljima, nazaretska obitelj, svadba u Kani, prizori Isusove muke i smrti, Pietà, ukazanje Uskrsnuloga Majci, silazak Duha Svetoga, uznesenje u nebesku slavu i krunjenje. Zastupljeni su poznati klasični umjetnici: Murillo, Caracci, Tiepolo, Raffaello, El Greco, Ghirlandaio, Botticelli, Rembrandt, Dürer, Cranach, Lippi, Veronese, Giotto, Rubens, Velasquez, Reni i mnogi drugi. Sve to upućuje na jasnu poruku: Marija je jedinstveno stvorenje u Božjoj i ljudskoj povijesti, najpoznatija od svih žena, najčešće uprizorena u likovnoj umjetnosti, najviše opjevana u književnosti i najčešće zazivana u molitvi.

Revno kao rijetko tko u Crkvi u Hrvata, autor antologije marijanskih molitava prati marijansku publicistiku u kojoj od godine 1982. učinkovito sudjeluje kao urednik, izdavač i pisac. Providnost mu je udijelila da slijedi stope fratara svoje Provincije fra Karla Balića, fra Pavla Melade, fra Vjenceslava Glibotića i mnogih drugih. Urednik je Gospina časopisa *Marija*, redoviti je član Papinske međunarodne marijanske akademije i Stručnog vijeća Hrvatskoga mariološkog instituta, kojemu je bio dugogodišnji tajnik. Sa svojim radovima nastupa na znanstvenim skupovima u Domovini i svijetu. Ispod njegova pera izišlo je dosad 17 što većih što manjih knjiga, među kojima su monumentalna *Marijanska Hrvatska* (1995.) i nezabilazna *Bibliografija 50 godina časopisa "Marije"* (2013.). Obdaren studijem bogoslovlja u Svetoj zemlji, tražen je vodič za hodočasnike u Isusovoj i Marijinoj domovini. Većinu sabranih molitava prevodi osobno i primjećuje kako ga je "u svemu vodila ljubav prema Isusu i Mariji te želja da hrvatski vjernici osjete dio ljepote bogate molitvene baštine". Nada se da će zbirka pridonijeti da hrvatska marijanska baština raste i razvija se u duhu evanđeoske poruke koja prikazuje Majku Gospodinovu kao vjernu službenicu Gospodnju.

Uvodni dio izabranih marijanskih molitava svih vremena ujedno je i presjek povijesti marijanske pobožnosti u koji spada i molitvena baština Crkve. Na mnogim stranicama autor se upušta u problematiku marijanskoga štovanja u povijesti Crkve. U tom dijelu (str. 17) spominje i "prastaro načelo" o skladu između molitve i vjere, obrnuto citirajući načelo: *lex credendi - lex orandi*, prevodeći ga *kako netko vjeruje - onako moli*, to jest da vjera određuje kako treba

moliti. Međutim, formula, koja se pripisuje Prosperu iz Akvitanije (o. †430.) glasi *lex orandi - lex credendi*, to jest *kako moliš, tako vjeruj*, ono što moliš, to i vjeruj, ili sadržaj molitve je sadržaj vjere, Crkva vjeruje onako kako moli.

Većina objavljenih molitvenih primjera nisu molitve u smislu kako ih danas shvaćamo u vidu prošnje i preporuke, nego pozdravi, ushiti, hvalospjevi, pohvalnice, blagoslovi. Izuzevši *Pod tvoju obranu* u prvim stoljećima nema molitve izravno upućene Majci Isusovoj gotovo do 9. stoljeća. Zato ovo antologijsko izdanje nije molitvenik u klasičnom smislu, nego izbor iz bogate marijanske molitvene baštine i svečan prikaz Gospina lika u slikama velikih majstora kista.

Autor je molitvene izraze poredao kronološkim redom, kako su nastajali. Tako najpoznatija i najraširenija molitva *Zdravomarije* dolazi tek na 147 stranici, a *Andeoski pozdrav*, koji se sastoji od nekoliko *Zdravomarija*, 76 stranica ranije. Upitno je i citiranje poznatih himana i antifona prema molitveniku *Put u život* (Split, 2009.), a ne neko službeno izdanje obrednik ili običajnik Crkve ili biskupske konferencije.

Uza sve to, jedinstvenom i luksuzno opremljenom antologijom marijanskih molitava fra Petar obogaćuje Gospin lik raskošnim bojama, zaodijeva ga u izljeve srca brojnih molitelja u tisuću boja i slika kojima je ovjenčana Isusova majka. Stoga, ne preostaje drugo nego uzeti i listati, umom i srcem zastajati nad molitvama i slikama. Monumentalno izdanje može poslužiti kao lijep dar za različite prigode na postajama kršćanskog života, kod prve pričesti ili krizme, vjenčanja ili obljetnice braka, svećeničkoga ređenja i redovničkoga posvećenja ili njihovih jubileja. U ruke ga mogu uzeti zauzetiji vjernici, žedni istinske kršćanske duhovnosti. Može nadahnuti župnike i vjeroučitelje, odgojitelje u vjeri, a i mnoge druge potaknuti na sklapanje osobnih molitvenih oblika, prihvaćanje Riječi Božje kako je to činila Marija, uzorna učiteljica molitve srca. Jer molitva Mariji nije samo tražiti, pitati i prositi, nego veličati, diviti se, hvaliti.

Dinko Aračić